Watersnoodmuseum

JAARVERSLAG 2018

HET WATERSNOODMUSEUM
NATIONAAL KENNIS- EN HERINNERINGSCENTRUM WATERSNOOD 1953

HERDENKING 1 FEBRUARI

Herdenkingsjaar: 65 jaar na de watersnoodramp van 1953

Colofon

Een uitgave van
Watersnoodmuseum
Weg van de Buitenlandse Pers 5
4305 RJ Ouwerkerk
Telefoon: 0111-644 382
E-mail: info@watersnoodmuseum.nl

© 2019

Teksten
Inge Heuff – Heuff Schrijft

Eindredactie
Siemco Louwerse

Vormgeving
Liza de Bie

INHOUD

Voorwoord 4

Vrijwilligersraad 5

Herdenking 1 februari 1953 6

Herdenking sluiting laatste dijkgat 9

Open Dag; levendig en afwisselend 10

Eerste Nationale Waterdag 12

Het Digitaal Museum 13

Johannis de Rijke; Van Zeeuwse polderjongen tot Japanse onderminister 14

Canon van Nederland; Drie topstukken verbeelden venster Watersnood 15

65 jaar later
- Activiteiten in en rond het Watersnoodmuseum 16
- Muziek en dans 18
- Nacht op een Dak 19

Gevarieerde tentoonstellingen 20

Oktoberlezingen 22

Documentaire; Stormvloed in de Schelphoek 23

Zoekactie authentieke elementen 23

Het Vijfde Caisson 24

Ongekende bezoekersaantallen 24

Waterprofessionals uit Myanmar 25

De Vrienden willen graag verjongen 26

Facts en figures 2018 28

Beknopt financieel jaarverslag 2018 29

Onze partners 2018 30

VOORWOORD

Dit jaarverslag beschrijft een bijzonder herdenkingsjaar. Het was in 2018 65 jaar geleden dat de watersnood het zuidwesten van ons land trof. De gevolgen mogen we bij u, lezers van dit jaarverslag, als bekend beschouwen. Maar wat ons als museumorganisatie elk jaar opnieuw treft – en in dit herdenkingsjaar eens te meer – hoe die gevolgen ook 65 jaar later nog doorwerken. Bij de overlevenden, bij de hulpverleners en bij generaties na de ramp.

Wij zagen dat bijvoorbeeld terug in het ongekend grote aantal bezoekers in 2018. Voor het eerst in de geschiedenis van het Watersnoodmuseum bezochten meer dan 100.000 mensen het museum. Onder hen veel jongeren die mede dankzij de Watersnoodmuseumbus naar onze activiteiten kwamen en de vernieuwde Caisson 4 ontdekten.

De herdenking op 1 februari was koud en zeer indrukwekkend. Prinses Margriet woonde als erevoorzitter van het Nederlandse Rode Kruis met honderden andere genodigden, onder wie veel overlevenden, de herdenking bij. Krijn Flikweert vertelde hoe hij en een broer als enigen de ramp overleefden omdat zij die nacht en dag niet bij hun familie verbleven. Na de kranslegging zorgden schoolkinderen voor een ‘zee’ van 1836 witte bloemen.

Het verhaal van de heer Flikweert was de opmaat naar veel andere verhalen die mensen vertelden op deze roerende herdenkingsdag. Verhalen uit het verleden zorgen immers voor verbinding met het heden. De emoties van toen zijn nog steeds herkenbaar en zetten aan tot nadenken. Vandaar dat wij in ons digitale museum de verhalen over water vastleggen en steeds nieuwe verhalen toevoegen. Want wereldwijd hebben mensen nog dagelijks met wateroverlast en watersnoden te maken. Het is een van onze taken de bezoekers bewust te maken dat 1953 nooit ver weg is. Waterveiligheid stopt niet met de aanleg van een dam of dijk.

MENEER FLIKWEERT TIJDENS DE HERDENKING

‘Het water blijft komen, vechten tegen de vloed van morgen’ is dan ook het thema van de geheel nieuw ingerichte Caisson 4. Met moderne middelen en op interactieve wijze willen we onze bezoekers duidelijk maken dat de strijd niet gestreden is, nooit. En dat er altijd dilemma’s zijn, keuzes gemaakt moeten worden om droge voeten te houden.

Gezamenlijk kunnen we terugkijken op een indrukwekkend herdenkingsjaar. We hebben het verhaal van de watersnood van 1953 nationaal en internationaal onder de aandacht kunnen brengen. Dankzij de tomeloze inzet van al onze vrijwilligers kreeg 2018 echt een gouden randje en is het een prachtig succes geworden.

Namens deze 135 vrijwilligers en onze medewerkers, wil ik alle bezoekers danken voor hun komst en hun reacties op onze exposities. Ook danken wij alle sponsoren, fondsen en subsidiënten die onze vele projecten in dit herdenkingsjaar mogelijk hebben gemaakt.
Met de nieuwe inrichting van Caisson 4 en ons digitale museum ligt er een stevig fundament voor de toekomst, 1953 mag nooit meer gebeuren.

Ik wens u goede herinneringen aan 2018 bij het lezen van dit jaarverslag en ik hoop u ook in 2019 te mogen ontvangen.

Siemco Louwerse
directeur

DE VRIJWILLIGERSRAAD

2018 was voor de Vrijwilligersraad het derde jaar van zijn bestaan. Langzaam maar zeker verovert hij een plaats binnen de museumorganisatie. De Vrijwilligersraad wil een positieve bijdrage leveren aan het museum en vertegenwoordigt als onafhankelijk orgaan binnen het Watersnoodmuseum de belangen van alle vrijwilligers.

Dat doet hij door geregeld te overleggen met de directie en door gevraagd en ongevraagd advies over zaken uit te brengen. Het advies is niet bindend. De Vrijwilligersraad bestaat uit tenminste vijf en maximaal negen leden. De zittingsduur is twee jaar die eenmalig verlengd kan worden met nog eens twee jaar. Eind 2018 bestond de raad uit Ton Donker (voorzitter), Piet Dalebout (tweede termijn), Gerda de Jong, Jeanne Kooman, Suzan Lanting (nieuw), Paul van Paaschen, Mirjam Schouwenaar (nieuw), Corrie Slager (tweede termijn) en Arnold Vercauteren.

In 2018 werd onder meer gesproken over:

- Activiteiten in het museum
- Beleid bij veel bezoekers en groepen tegelijkertijd
- Bespreken veranderingen en toevoegingen in het museum
- Diverse huishoudelijke zaken zoals drangers op toiletdeuren, liften en dergelijke
- Evaluatie investeringsprojecten meerjaren beleidsplan 2013-2018
- Evaluatie investeringsprojecten bidboek Activiteiten 2018 65 jaar na de watersnoodramp
- Evaluatiebijeenkomsten voor vrijwilligers
- Is er noodzaak om de vrijwilligersorganisatie aan te passen in verband met de groei van de bezoekersaantallen?
- Koffiehoek
- Meerjaren beleidsplan 2019-2024
- Omroepinstallatie en veiligheid
- Onderlinge communicatie
- Project Oral History
- Taakinvulling en instructie vrijwilligers
- Verbouwingen, reparaties en aanpassingen aan de caissons
- Zichtbaarheid vrijwilligersraad en verslaggeving naar de vrijwilligers toe

TON DONKER, VOORZITTER VRIJWILLIGERSRAAD

PIET DALEBOUT

GERDA DE JONG

JEANNE KOOMAN

SUZAN LANTING

PAUL VAN PAASSCHEN

MIRJAM SCHOUWENAAR

CORRY SLAGER

ARNOLD VERCAUTEREN

HERDENKING 2018

HERDENKING 1 FEBRUARI 1953

De herdenking van de watersnoodramp op donderdag 1 februari 2019 had een speciaal karakter. Het was immers de 65ste keer dat de ramp werd herdacht.

Nabestaanden en ooggetuigen, belangstellenden en bestuurders, sprekers en scholieren, zij trotseerden allen de kou tijdens de herdenkingsplechtigheid. Met in het achterhoofd toch ook, dat deze koude niets was in vergelijking met wat de slachtoffers van de ramp destijds doormaakten.
Naast burgemeester Gerard Rabelink voerde onder meer ook Krijn Flikweert het woord. Hij vertelde hoe hij in die rampnacht op een broer na zijn gehele familie verloor. De elfjarige Ezra Schouls las haar eigen gedicht voor over de ramp. Zij was winnares van de gedichtenwedstrijd voor scholieren uit het basisonderwijs. De gemeente Schouwen-Duiveland had deze wedstrijd ter gelegenheid van de 65ste herdenking eenmalig uitgeschreven.
Bijzonder was de ‘zee van bloemen’ bij het monument van Gust Romijn. Scholieren legden er voor elk van de 1836 slachtoffers een witte bloem neer.
Onder de vele belangstellenden was ook Prinses Margriet in haar hoedanigheid als erevoorzitter van het Rode Kruis.

Mediabelangstelling
De 65ste herdenking op 1 februari trok veel belangstelling van media. Onder meer de NOS en Omroep Zeeland deden rechtstreeks verslag van de bijeenkomst. Daarnaast besteedden tal van omroepen (Omroep Max, RTL, WNL, NCRV/KRO, AVRO/TROS) aandacht aan zowel de herdenking zelf als aan de watersnoodramp gedurende de periode ervoor en erna. Diezelfde brede belangstelling toonde ook de schrijvende pers met (achtergrond)artikelen over de watersnoodramp en de herdenking.

HERDENKING 2018

Symposium
65 jaar Verhalen over Water

Aansluitend op de herdenking bij het monument organiseerde het Watersnoodmuseum een afwisselend symposium over verhalen. De verhalen over de ramp zijn belangrijk om de jongeren bij de watersnoodramp te betrekken. Zij zijn altijd zeer onder de indruk als ze horen wat er zich heeft afgespeeld. Op het podium werden dan ook diverse verhalen verteld.
Het podium was ook voor het Rode Kruis dat in de periode na de ramp zo veel en zo divers hulp verleende. Een rol die deze internationale organisatie nog steeds bij rampen speelt. Zo vertelde Daniël Kersbergen over de mogelijkheden die de techniek heeft voor de hulpverlening. Hij was een van de hulpverleners van het Rode Kruis die in 2017 na orkaan Irma op Sint-Maarten hielpen.
Stientje van Veldhoven, staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, sprak, evenals Deltacommissaris Wim Kuijken. Het programma werd afgewisseld met optredens van violist Mathieu van Bellen en van harpiste Iris Kroes.

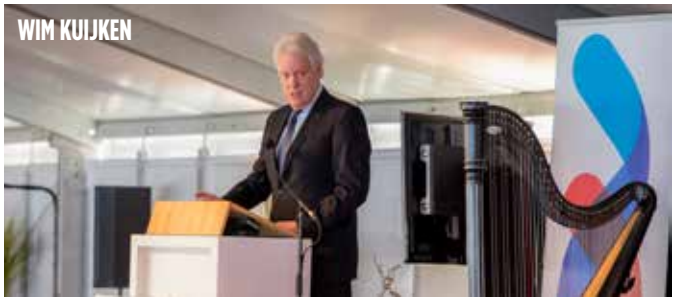
WIM KUIJKEN

Online Verhalenbibliotheek

Deltacommissaris Wim Kuijken opende tijdens het symposium de Verhalenbibliotheek. Deze online verzameling van korte filmpjes betreft verhalen van slachtoffers, nabestaanden en hulpverleners van de watersnoodramp, de wederopbouw en de Deltawerken.
De verzameling breidt zich gestaag uit met verhalen van mensen die betrokken zijn bij waterbeheer, kustverdediging en hulpverlening bij actuele watersnoodrampen. De verbindende factor is water.
De filmpjes van twee tot drie minuten zijn via www.watersnoodmuseum.nl/verhalen te vinden. De Verhalenbibliotheek is mede tot stand gekomen door een financiële bijdrage van het Bureau Deltacommissaris.

600.000 euro

Tijdens het symposium ontvingen bestuursvoorzitter Karla Peijs en directeur Siemco Louwerse een cheque van BankGiro Loterij-ambassadeur Albert Verlinde.
Deze cheque was goed voor 600.000 euro, een enorm bedrag. Deze eenmalige schenking was bedoeld voor de nieuwe, interactieve presentatie over waterveiligheid in de Vierde Caisson. Hiermee kan het Watersnoodmuseum zijn rol als Nationaal Kennis- en Herinneringscentrum Watersnood 1953 verder vormgeven. Dat we ons ervan bewust zijn dat de strijd tegen het water nog lang niet is gestreden, is vooral voor de jeugd van belang. Het Watersnoodmuseum ziet het als zijn taak deze boodschap aansprekend uit te dragen. De schenking van de BankGiro Loterij voelt als een sterke ondersteuning.

OVERHANDIGING CHEQUE BANKGIRO LOTERIJ

Waterbewustzijn
Een ander hoogtepunt van deze bijzondere dag was de heropening van de Vierde Caisson. Deze caisson is opnieuw en groots ingericht met de tentoonstelling ‘Het water blijft komen; vechten tegen de vloed van morgen’, met als beginpunt de ramp uit 1953. Deltacommissaris Wim Kuijken nam, onder toeziend blik van bestuursvoorzitter Karla Peijs de officiële opening op zich, terwijl de fanfare der Genie al spelend buiten de overige gasten naar de caisson begeleidde.
Een film op een enorm gebogen filmscherm laat aan het begin van de caisson de kracht van het water zien dankzij de indrukwekkende beelden van het verhaal van Colijnsplaat in 1953.

In het vervolg van de route zien bezoekers hoe watersnoden zich ontwikkelen, nu en in de toekomst. Er zijn interactieve scenario’s opgesteld die de dilemma’s van waterbeheerders weergeven. Hoor het verhaal van een moeder die met haar gezin de tsunami van 2004 in Sri Lanka meemaakte en het effect ervan op haar leven. En er is een constante stroom zien van gegevens over de recente overstromingen. Het Utrechtse ontwerpbureau Kummer & Herrman ontwikkelde en richtte de tentoonstelling in.
Dit alles kon alleen tot stand komen met de financiële ondersteuning van enkele grote sponsoren, subsidiegevers en fondsen, namelijk het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de provincie Zeeland, het VSB Fonds, Stichting Zabawas, Van Oord en het BPD Cultuurfonds.
Als de vernieuwde caisson één ding duidelijk maakt, dan is het dat de strijd tegen het water nog lang niet gestreden is.

WATERMAGAZINE

Water, de vele gezichten
Tijdens het symposium mocht Ria Geluk, vrijwilliger en mede-initiatiefneemster van het museum, het herdenkingsmagazine ‘Water, de vele gezichten’ in ontvangst nemen. Deze uitgave van Business Class Connect|Nelleke Launspach, in samenwerking met het Watersnoodmuseum, bevat achtergrondverhalen over de watersnood van 1953 en over hedendaagse, water gerelateerde onderwerpen. Het WATERmagazine, een bewaarnummer, was in 2018 te koop bij reguliere verkooppunten in Nederland. De museumwinkel beschikt nog over enkele exemplaren.

OPENING CAISSON 4

HERDENKING SLUITING LAATSTE DIJKGAT

2018 was niet alleen het herdenkingsjaar van de watersnoodramp. Op 6 november stond het Watersnoodmuseum stil bij de herdenking van de sluiting van het laatste stroomgat dat de ramp had geslagen in de zeedijk bij Ouwerkerk. Die sluiting kwam tot stand dankzij vier Ax Phoenix-caissons. Vandaag de dag bieden zij onderdak aan het Watersnoodmuseum.

De herdenkingsbijeenkomst had een gevarieerd karakter. De deelnemers kregen een compilatie van oude beelden van de sluiting te zien en een 3D animatie over de werking van caissons. Mark Voorendt, docent Waterbouwkundige Constructies aan de TU Delft, hield een lezing over moderne toepassingen van caissons. Er was een presentatie over de dijkgaten op Schouwen-Duiveland en de nieuwe tentoonstelling met foto's van Rykel ten Kate werd geopend. Tussen de programmaonderdelen door waren er korte gesprekken met gasten en werden de nieuwste verhalen uit de Verhalenbibliotheek vertoond.

Nadat de scheepstoeter net als 65 jaar eerder had geklonken, speelde de Koninklijke Harmonie Kunst en Eer uit Zierikzee het Wilhelmus en enkele andere passende stukken. Het laatste woord was aan generaal-majoor buiten dienst Koos de Vos. Hij verhaalde over de inzet van de Genie bij de hulpverlening. Zelf was hij destijds een cadet van 19 jaar. Samen met kameraden van de Koninklijke Militaire Academie werd hij ingezet in de volgelopen polders met de opdracht zoveel mogelijk mensen te redden. Daarna hebben ze tienduizenden zandzakken gesjouwd in een drieploegenstelsel en vervolgens bemanden ze wekenlang een evacuatiecentrum dat aan ruim zevenhonderd mensen onderdak bood.

MENEER DE VOS TIJDENS DE HERDENKING SLUITING LAATSTE DIJKGAT

OPEN DAG
LEVENDIG EN AFWISSELEND

Het programma van de jaarlijkse Open Dag op de eerste zaterdag na de herdenking van 1 februari was ook dit jaar zeer afwisselend. De vele activiteiten en presentaties trekken veel publiek. Dit jaar passeerden 2.000 mensen de kassa, waar ze niets hoefden te betalen.

De hele dag door kon het publiek zich laten voorlichten bij waterschap Scheldestromen, Nationaal Park Oosterschelde, de radiozendamateurs en de Vrienden van het Watersnoodmuseum. Er werd geproefd bij de stands van bakkerij Ten Hove, de Oesterij, Wijnhoeve de Kleine Schorre en bij kaasboer Teun Biemond. Hij is trouwens ook de man van het 'koffertje van Teun'.

Forces of the sea
Kinderen konden spelletjes doen, zinkstukjes maken, zanddijkjes bouwen, kleuren en de waterquiz spelen. Het Jazzy Combo zorgde geregeld voor muzikale ontspanning.
In de tent naast het museum bracht Harmonievereniging Nut & Uitspanning uit Zonnemaire het stuk 'Forces of the Sea' ten gehore. Muziek, beeld en gesproken tekst voerden langs de verschillende elementen van de ramp. Deze première was zeer indrukwekkend. Op een later moment speelde Nut & Uitspanning dit programma ook in Zonnemaire.
Ook het koor van de werkgroep Herdenking 65 jaar Watersnoodramp op Goeree-Overflakkee trad op.

Drie publicaties
Auteur Jasper Goedbloed ontving het boekje '1953, het Getij en de Noordwesterstorm' uit handen van Siemco Louwerse. Goedbloed onderbouwt in deze publicatie hoe de opwaaiing en opstuwing van het Noordzeewater de noordwesterstorm maakten tot een stormvloed met ongekende waterhoogtes en waterkracht. Het boekje is de eerste van de nieuwe Uitgavenreeks die het Watersnoodmuseum uitbrengt.
Teuntje de Haan verloor in de ramp haar vader. Zij schreef het boek 'Een muur van water' over haar zoektocht naar vader en reconstrueerde de gebeurtenissen. Tijdens deze Open Dag werd haar boek gepresenteerd.
De derde boekpresentatie betrof de ramp op de Zuid-Hollandse eilanden. Willem van der Ham bundelde de verhalen van slachtoffers en hulpverleners in 'Ooggetuigen van de watersnood 1953'.

Elke schenking heeft een eigen verhaal
Het is inmiddels traditie, tijdens de Open Dag wordt ook de nieuwe wisseltentoonstelling geopend. Voor dit jubileumjaar selecteerden de vrijwilligers van de registratiewerkgroep van het museum de 65 meest kenmerkende voorwerpen uit de collectie. Eén voor elk verstreken jaar. Onder de titel 'Elke schenking heeft een eigen verhaal' was deze tentoonstelling het hele jaar te zien.
In de Uitgavenreeks verscheen een boekje met een afbeelding van elk museumstuk en (zo mogelijk) een korte beschrijving van de herkomst. Verschillende objecten komen uit het depot en waren niet eerder tentoongesteld.

PRESENTATIE DNA-ONDERZOEK

DNA-onderzoek
De politie presenteerde tijdens de Open Dag haar inspanningen van de afgelopen jaren om via DNA-onderzoek enkele onbekend gebleven slachtoffers alsnog een naam, familie en verhaal te geven. Er waren twee matches, ook daarover ging de presentatie. Het is altijd nog mogelijk om DNA af te staan als er vermiste familieleden zijn.

DIVERSE STANDS

BOEKPRESENTATIE TEUNTJE DE HAAN

TEUN BIEMOND VAN HET KOFFERTJE VAN TEUN

OPENING TENTOONSTELLING 65 SCHENKINGEN

RADIOZENDAMATEURS

MUZIKAAL OPTREDEN

NATIONALE WATERDAG

EERSTE NATIONALE WATERDAG

Op 2 februari werd voor het eerst de Nationale Waterdag georganiseerd. Aanleiding was de herdenking van 65 jaar watersnoodramp. Scholieren van Schouwen-Duiveland, Tholen en Goeree-Overflakkee gingen met watergezant Henk Oving in gesprek over water en klimaat. In het totaal deden er 531 leerlingen mee.

Dit gebeurde op initiatief van het Watersnoodmuseum als Nationaal Kennis- en Herinneringscentrum Watersnood 1953. Met de Nationale Waterdag wil het Watersnoodmuseum de verhalen over de watersnoodramp levend houden en doorgeven aan de volgende generatie. Tegelijkertijd is zo'n dag het moment om stil te staan bij actuele vraagstukken op het gebied van water en klimaat.

Het programma bestond onder meer uit de vertoning van de documentaire 'Before the Flood' van Leonardo DiCaprio. Watergezant Henk Ovink ging vervolgens met de jeugd in gesprek. Als watergezant houdt Ovink zich exclusief met het onderwerp water bezig. Hij reist de hele wereld over om het waterbewustzijn te vergroten. Nederland is daarin uniek, geen enkel ander land heeft iemand die zich exclusief en internationaal met water bezighoudt.
Piet Vreeswijk was in 1953 vijftien jaar. Hij vertelde de scholieren hoe hij de rampnacht overleefde. De jongeren konden die dag ook proefjes doen in een tijdelijk waterlab en een wandeling langs de kreken maken.

De Nationale Waterdag werd niet alleen in Ouwerkerk gehouden. Meerdere locaties waren op het initiatief van het Watersnoodmuseum aangehaakt, waaronder het Keringhuis bij de Maeslantkering in Hoek van Holland, het Watermuseum in Arnhem en het Woudagemaal in Lemmer. Ook daar kregen scholieren een speciaal programma aangeboden.

Culturele hoofdstad
Op het Zaailand in Leeuwarden was van 1 tot 4 februari de projectie Waterlicht van lichtkunstenaar Daan Rosegaarde te zien. Deze lichtshow gaf scholieren en bezoekers een indruk van hoe Leeuwarden ervoor staat als de waterspiegel stijgt. Met de projectie Waterlicht haakte het programma Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018 in op de herdenking van de watersnoodramp. Het water speelde in de programmering een belangrijke en heel diverse rol.

HET DIGITAAL MUSEUM

Op 20 april opende het Watersnoodmuseum zijn Digitaal Museum. Dit is de verzamelnaam voor de gedigitaliseerde kant van het museum, namelijk de nieuwe website, het omvangrijke digitale fotoarchief en de route-app.

De nieuwe website heeft een frisse uitstraling en nodigt uit om, behalve via het museumbezoek, ook digitaal je te laten informeren. Er is veel materiaal beschikbaar: naast de gebruikelijke museale informatie ontsluit de website de talrijke verhalen, duizenden foto's en veel filmmateriaal. Veel onderwerpen hebben een relatie met de watersnoodramp, de herstelperiode en de bouw van de Deltawerken. Er is echter ook groeiende aandacht voor klimaatverandering, hoe we in de wereld ons wapenen tegen de huidige watersnoden en omgaan met droogte, met alle verhalen die erbij horen.
Deze digitale ontwikkeling past bij de functie van het museum als nationaal kenniscentrum.

Beeldbank
Een groot aantal vrijwilligers werkte de afgelopen jaren aan de digitalisering van het omvangrijke fotoarchief van het Watersnoodmuseum. De beeldbank van de website omvat meer dan 16.000 foto's van de ramp en wordt nog steeds aangevuld. Zoekmogelijkheden zijn op trefwoord, naam en plaatsnaam. In 2019 wordt het mogelijk om afdrukken te kopen.

WATERgezicht
Met inzet van vrijwilligers van het Watersnoodmuseum ontwikkelde het museum een route-app die fietsers en wandelaars langs het waterverleden van de Zuidwestelijke Delta voert. Onderweg krijgt de deelnemer verhalen over water, de ramp en de bouw van de Deltawerken voorgeschoteld, maar ook over vliedbergen, muraltmuurtjes, coupures, stroomgaten en verdronken dorpen. WATERgezicht wordt geregeld met nieuwe routes uitgebreid.

OPENING DIGITAAL MUSEUM

VERHALEN OVER WATER

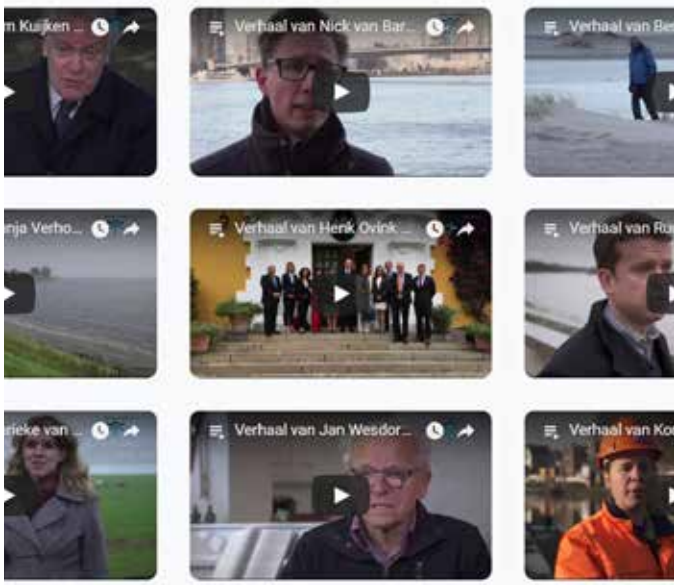

APP WATERGEZICHT

JOHANNIS DE RIJKE
VAN ZEEUWSE POLDERJONGEN TOT JAPANSE ONDERMINISTER

De Zeeuwse waterbouwer Johannis de Rijke (1842-1913) maakte furore in Japan met zijn waterbouwkundige projecten.

Japan wilde in de tweede helft van de 19de eeuw het land moderniseren en zette daar onder meer Nederlandse waterbouwkundigen in. Zo ook Johannis de Rijke die in 1872 met vrouw en kinderen naar het land van de rijzende zon vertrok. Hij ontwierp onder meer nieuwe havens voor Osaka, Hiroshima en Yokohama. Hij realiseerde een tunnelkanaal van het Biwameer naar Kyoto en verbeterde de vaarweg en veiligheid van diverse rivieren. Zijn grootste prestatie was het opdelen van de Kiso-delta in kaarsrechte percelen, bijna als een ode aan de Nederlandse polders. Pas in 1903 keerde hij terug naar Nederland waar hij tien jaar later stierf.
In Japan is De Rijke nog steeds een belangrijk persoon. Jaarlijks komen er Japanse toeristen naar zijn geboorteplaats Colijnsplaat waar behalve twee beelden niet veel te zien is. Een delegatie uit de Kiso-delta legt elk jaar een krans bij het graf van De Rijke op begraafplaats Zorgvlied in Amsterdam. In Nederland kent echter bijna niemand hem.

OPENING POP-UP EXPOSITIE

Pop-up tentoonstelling
Genoeg redenen voor het Watersnoodmuseum om, in samenwerking met Stichting Johannis de Rijke, een pop-up tentoonstelling in Colijnsplaat in te richten. Op 25 juni verrichtte de minister van de ambassade van Japan in Nederland, mevrouw Yoshiko Ina Kijima, de openingshandeling in de Thuishaven, het bijgebouw van de dorpskerk van Colijnsplaat. In de route-app WATERgezicht is een fietsroute uitgezet langs plaatsen waar iets over De Rijke is terug te vinden of te vertellen. De pop-up tentoonstelling was van eind juni tot en met 15 november op donderdag tot en met zondag te zien. De toegang was, mede dankzij een groot aantal sponsoren, gratis. Voor het museum was deze expositie een waardevolle aanvulling op de gebruikelijke aandacht voor waterbouwers uit het verleden, het heden en de toekomst.

OPENING POP-UP EXPOSITIE

PRESENTATIE CANONNETWERK

CANON VAN NEDERLAND

DRIE TOPSTUKKEN VERBEELDEN VENSTER WATERSNOOD

Sinds 18 mei 2018 verbeelden drie topstukken uit de collectie van het Watersnoodmuseum het venster Watersnood in de Canon van Nederland. Het gaat om het kunstwerk De Verdronkenen, een bakelieten vulpen en een gele canvas tas.

De Canon van Nederland bestaat uit vijftig 'vensters' die hun licht laten schijnen op mensen, gebeurtenissen en voorwerpen die samen de geschiedenis van Nederland weergeven. De watersnood van 1953 is een van die vensters. Met de keuze van drie topstukken illustreert het Watersnoodmuseum de verhalen achter de ramp.

Vijfluik

Van 2003 tot 2008 werkte beeldend kunstenaar Miep van Riessen (1944-2015) aan het vijfluik 'De Verdronkenen'. Op doek schilderde ze de Zuidwestelijke Delta, waarna ze met de hand de namen borduurde van de 1836 slachtoffers van de watersnoodramp van 1953. Daarbij volgt ze met kleuren de contouren van het gebied. Een bijzonder monument dat de namen vastlegde van alle verdronkenen.

Vulpen

In 1989 vindt een landbouwer bij het ploegen van zijn land in de buurt van Dreischor een vulpen van bakeliet met de inscriptie J.M. Schot v. Veen. Deze pen was eigendom van 21-jarige Johannes Marinus Schot van Veen. Hij verdronk tijdens de watersnoodramp toen hij niet ver van die vindplaats werd meegesleurd door een vloedgolf. Dankzij zijn pen, die meer dan drie decennia na zijn dood gevonden wordt, blijft de herinnering aan Johannes levend.

Canvas tas

De familie Van den Hoek zit al uren op zolder wanneer vanuit een vliegtuig een gele tas met opblaasbare rubberboot wordt gedropt. De tas valt dwars door het dak van hun boerderij. Het gezin weet zich met behulp van de boot in veiligheid te brengen. Baby Arie wordt vanwege de winterkou in de canvas tas gestopt. De tas staat daarmee symbool voor veel meer bijzondere reddingen tijdens de watersnoodramp van 1953.

Canonnetwerk

Met de presentatie van de drie topstukken trad het Watersnoodmuseum officieel toe tot het landelijk canonnetwerk van musea. Het netwerk is het initiatief van het Nederlands Openluchtmuseum in Arnhem. De deelnemende musea brengen virtueel voorwerpen in die onmisbaar zijn om de Canon van Nederland te verbeelden.
Willem Bijleveld, directeur van het Nederlands Openluchtmuseum, overhandigde Siemco Louwerse het Canonschildje dat inmiddels aan de gevel bij de voordeur is bevestigd.
Het venster van de watersnood is te vinden op www.canonvannederland.nl/watersnoodmuseum.

VULPEN, TOPSTUK CANON

WATERSNOODMUSEUMBUS

65 JAAR LATER
ACTIVITEITEN IN EN ROND HET WATERSNOODMUSEUM

Er is eigenlijk altijd wel wat te doen in en om het Watersnoodmuseum. Naast de gebruikelijke activiteiten organiseerde het Watersnoodmuseum in 2018 ook enkele bijzondere evenementen in het kader van 65 jaar na de ramp.

In de schoolvakanties geven vrijwilligers geregeld familierondleidingen van anderhalf uur waar altijd veel belangstelling voor is. De kinderen kunnen ook hun eigen speurtochten doen of aanhaken bij een van de knutselworkshops. De voorstelling ‘Stormkracht’, over Jan, Sara en Gilles, is inmiddels een vast succes in de kerstvakantie en wordt in die periode geregeld opgevoerd. En het krekengebied is in elk seizoen een wandeling waard.

Rondvlucht
Vanwege de grote belangstelling in 2017 konden de museumbezoekers ook dit jaar op de woensdagen in augustus met korting meevliegen met een helikopter. De vlucht van het Watersnoodmuseum naar de Schelphoek geeft een goed beeld van de sporen van de ramp die nog steeds zichtbaar zijn. Onderweg was het verhaal te horen van de twee helikopterpiloten die in die eerste dagen na de ramp meer dan honderd mensen konden redden met de enige helikopter die Nederland toen bezat.

65-jarigen
Speciaal voor dit herdenkingsjaar stelde het Watersnoodmuseum voor iedereen die in 2018 65 jaar werd een programma van anderhalf uur samen. Op vier zomerse dagen konden de (bijna) 65-jarigen zich voor een van de drie tijdstippen aanmelden. Toegang (op bewijs van paspoort of ID-kaart) was gratis, partners kregen 53% korting op de entreeprijs. De deelnemers werden ontvangen met koffie, thee en een Zeeuwse bolus. Vervolgens gaf een van de vrijwilligers een inleiding over wat er in het geboortejaar 1953 gebeurde in de Zuidwestelijke Delta. De jubilarissen kregen bovendien een speciaal geschenkje uitgereikt als herinnering aan dit herdenkingsjaar. Er was veel belangstelling voor dit programma.

Bidboek activiteiten 2018
Ter voorbereiding op het herdenkingsjaar stelde het Watersnoodmuseum al vroeg in 2017 een bidboek op waar 22 specifieke herdenkingsprojecten in waren opgenomen. Dit Bidboek Activiteiten 2018, 65 jaar na de watersnoodramp 1953 was nodig om de veelheid aan ideeën in goede banen te leiden. Deze leidraad zorgde voor praktische samenwerking en vooral ook voor een passende financiering door fondsen, cofinanciering, sponsoring en schenkingen van een groot aantal partners.
Uiteindelijk wisten we 1,8 miljoen euro aan bijdragen te verwerven en konden we 16 van de 22 voorgestelde projecten uitvoeren.

BIDBOEK

Watersnoodmuseumbus
Op 6 februari reed voor het eerst de Watersnoodmuseumbus. Deze speciale en duidelijk herkenbare bus vervoerde die dag de 22 leerlingen uit groep 5 van openbare basisschool Theo Thijssen uit Zierikzee.
De watersnood van 1953 is onderdeel van de Canon van Nederland. Het Watersnoodmuseum ziet het als zijn taak scholieren te ontvangen en heeft daarvoor een educatief programma opgesteld. Vervoer is echter vaak een kostbare kwestie. De drie Zeeuwse Rabobanken – Zeeuws-Vlaanderen, Walcheren/Noord-Beveland en Oosterschelderegio – zorgden in dit herdenkingsjaar voor sponsoring van de speciale Watersnoodmuseumbus. Met dit initiatief tot scholierenbezoek, als onderdeel van de Canon van Nederland, sorteerde het Watersnoodmuseum alvast voor op het nieuwe regeerakkoord. Dat wil namelijk geld investeren in het zichtbaar maken van cultuurhistorische plaatsen voor de schooljeugd. De drie regionale Rabobankorganisaties gaven met hun steun invulling aan hun lokale betrokkenheid.
De belangstelling voor de Watersnoodmuseumbus was zo groot dat de bus vrijwel direct tot de zomer volgeboekt was. Uiteindelijk maakten 4.906 leerlingen en 454 begeleiders van 146 scholen gebruik van de Watersnoodmuseumbus.

Gerda van Wageningen
De zeer populaire schrijfster Gerda van Wageningen presenteerde op 25 januari in het Watersnoodmuseum haar nieuwste roman ‘Het water komt’. In het verhaal schetst de familie- en streekromanschrijfster op indringende wijze de emoties van mensen die verrast werden door het razende water. Maar ook de veerkracht van de hoofdpersonen na die rampnacht. Na de presentatie signeerde de auteur haar nieuwste boek.

BOEK HET WATER KOMT

65 JAAR LATER
MUZIEK EN DANS

Het Watersnoodmuseum zoekt nadrukkelijk verbinding met toneel-, zang-, muziek- en dansgezelschappen. Ook in het herdenkingsjaar leidde dat tot enkele bijzondere voorstellingen.

In het weekeinde van 26 en 27 mei waren er twee totaal verschillende openluchtconcerten te beluisteren op het terrein achter de vier caissons, de zogenoemde binnentuin van het Watersnoodmuseum. Op zaterdag gaf het Vrijwillig Fanfarekorps der Genie een concert met (delen uit) stukken als Abschied der Slavin, Royal Salute, Hymn to the Fallen en Band of Brothers. Tussen de stukken door vertelden ooggetuigen in ongeveer vijf minuten zijn of haar verhaal over het betreffende thema.

OPENLUCHTCONCERT

HELLEND VLAK

Zeeuws Orkest
Op zondagmiddag was het de beurt aan het Zeeuws Orkest. Dat opende zijn concert met het aangrijpende ‘In Memoriam’ van componist en muziekrecensent Lex van Delden. Van Delden schreef het stuk naar aanleiding van de eerste beelden van de ramp. Daarna werd het programma een stuk feestelijker dankzij ‘Le Boeuf sur le Toit’ van Darius Milhaud en ‘Die Sieben Todsünden’ van Kurt Weill. Bij dit laatste werk zong sopraan Francis van Broekhuizen de dubbelrol van beide Anna’s.

Voorafgaand aan dit openluchtconcert konden de bezoekers picknicken op het grasveld voor de tweede caisson. Hapjes waren verkrijgbaar bij foodtrucks.

Hellend Vlak
Tijdens het Zeeland Nazomer Festival was de kreek bij het Watersnoodmuseum de locatie voor de voorstelling Hellend Vlak van de dansgroep Vloeistof. Een voorstelling over vier mensen die probeerden te overleven op het dak van een ondergelopen huis. De dansers moesten keuzes maken tussen elkaar helpen of voor hun eigen hachje gaan. Vloeistof heeft zich gespecialiseerd in het betrekken van publiek bij zijn dansvoorstellingen. Herkenbaar en absurdistisch tegelijkertijd moest het publiek dan ook bij zichzelf te rade gaan over hoe we eigenlijk omgaan met de bedreigingen die we zelf creëren.

Water Works
Ook in 2015 speelden ze in het Watersnoodmuseum, deze keer trad het saxofoonkwartet Syrène op met enkele dansers. De vier dames brachten eind september een ode aan Georg Friedrich Händel met een geheel nieuwe benadering van zijn befaamde ‘Water Music’. Zij verweefden het 200 jaar oude werk met moderne choreografie van Rianne Keyzer en speelden op moderne instrumenten, afgewisseld met improvisaties en soundscapes (akoestische ecologie) van Celia Swart.

65 JAAR LATER

NACHT OP EEN DAK

Daar waar voor het Watersnoodmuseum 2018 een herdenkingsjaar was, vierde Rotary Club Zierikzee zijn 65-jarig bestaan. De samenwerking was snel gevonden en op 19 april presenteerden beide het scholierenproject 'Nacht op een Dak'.

Dit project bestond uit een serie avondopenstellingen van het museum voor scholieren. Eerder hadden leerlingen van de middelbare school Pontes Pieter Zeeman uit Zierikzee tribunes getimmerd in de vorm van een dak, met ondersteuning van lokale bedrijven. Zo kregen zij begeleiding van bouwbedrijf Quant. Materiaal en transport werden deels gesponsord door bouwbedrijf Esselink, BPG de Schouwse, Hanse Staalbouw en Pannekoek Sloopwerken.

Overleven

De vorm van de tribunes had een functie. Gezeten op deze 'daken' luisterden leerlingen naar het relaas van een ooggetuige die zelf in 1953 de watersnood overleefde door op een dak te klimmen. Na dat verhaal konden de jongeren in Caisson 4 de nieuwe interactieve expositie ontdekken. Onder de titel 'Het Water blijft komen. Vechten tegen de vloed van morgen' legt de expositie de verbinding tussen de verhalen van 1953 en actuele ontwikkelingen op het gebied van klimaat en waterveiligheid.

NACHT OP EEN DAK

NACHT OP EEN DAK

Bewustzijn

Doel van het project is om enerzijds de verhalen over de watersnoodramp levend te houden en anderzijds bewustzijn te creëren over het huidige klimaat en het water. Dit doel sluit goed aan bij de dubbele opdracht van het Watersnoodmuseum als Nationaal Kennis- en Herinneringscentrum Watersnood 1953.
Het programma is tot de zomer een aantal keren herhaald. Deelnemende scholen konden voor het vervoer van hun leerlingen kosteloos een beroep doen op de Watersnoodmuseumbus.

NACHT OP EEN DAK

GEVARIEERDE TENTOONSTELLINGEN

Het herdenkingsjaar 2018 was ook het jaar voor een aantal bijzondere tentoonstellingen die zeer afwisselend waren. Van penningen tot documentairefotografie.

Met de fototentoonstelling ‘De Ramp in focus’ presenteerde het Watersnoodmuseum tussen februari en september 2018 zeventig originele foto’s van zeven bekende (pers)fotografen. Eva Besnyö, Ed van der Elsken, Aart Klein, Dolf Kruger, Kees Molkenboer, Cas Oorthuys en Ed van Wijk reisden in die eerste dagen na de ramp naar het getroffen gebied en deden fotografisch verslag van de overlevenden, hulpverleners, evacuatie, verwoesting en de berging van de doden. Deze documentaire weergave in reeksen van de zeven fotografen maakte ook 65 jaar later nog diepe indruk op de bezoekers.
Tegelijkertijd met ‘De Ramp in focus’ bracht Uitgeverij Komma een fraai fotoboek uit met foto’s van deze en nog andere documentaire fotografen. Ook in deze publicatie zijn de beelden zo kort na de ramp indrukwekkend Dit boek is in de museumwinkel en via de webshop van het Watersnoodmuseum verkrijgbaar.

DE VERDRONKENEN

De Verdronkenen
Beeldend kunstenaar Miep van Riessen (1944-2015) werkte tussen 2003 en 2008 aan haar magnum opus ‘De Verdronkenen’. Dit werk bestaat uit vijf panelen waarop zij steekje voor steekje de familienaam, voornamen en het geboortejaar borduurde van alle 1836 slachtoffers van de ramp. Door haar kleur- en vormkeuze geeft het borduurwerk de Zeeuwse en Zuid-Hollandse eilanden weer. Zo raakten land, water en mensen met elkaar verweven. Het kunstwerk reisde de afgelopen jaren door het land waar het werd tentoongesteld. Dit herdenkingsjaar hing het kunstwerk vanaf 1 februari in Caisson 2 in een speciale, klimatologisch geschikte vitrine.
Het Watersnoodmuseum benoemde De Verdronkenen in 2018 tot een van de drie topstukken van het venster Watersnood van de Canon van Nederland.

DE RAMP IN FOCUS

Namen krijgen een gezicht
De namen zijn bekend, nu krijgen zij een gezicht. Het Watersnoodmuseum probeert tussen 2018 en 2022 van zoveel mogelijk slachtoffers portretten te achterhalen. Deze worden gedocumenteerd en in een database opgenomen. Dit project, met de titel 'Namen krijgen een gezicht – Watersnood '53' past binnen de status als Nationaal Kennis- en Herinneringscentrum Watersnood 1953. Vanaf 1 februari toonde het museum op respectvolle wijze de eerste honderd foto's, met een bijbehorende brochure.

PORTRET SLACHTOFFERS

Dominique Berretty
Sinds het Watersnoodmuseum in 2016 van Fred Blank een foto ontving van een ontheemd meisje, gemaakt door Dominique Berretty (1925-1980), houdt deze fotograaf het museum bezig. Nadat in 2017 na een zoektocht via de media bekend werd, dat het om Dientje Kramer ging, bleek dat Berretty zo vlak na de ramp in Zierikzee (en Rilland) veel meer foto's had gemaakt. Dat was aanleiding om een selectie van een kleine vijftig foto's te maken en deze van eind mei tot eind november 2018 te presenteren. De fotografische serie verscheen destijds in het Franse geïllustreerde weekblad Paris Match.

OPENING TENTOONSTELLING BERRETTY

Eigentijdse penningen
Handwerksman en kunstenaar Sjaak Jasperse (Sint-Maartensdijk, september 1953) uit Terneuzen verbeeldde de ramp in 38 penningobjecten. Zijn eerste penning uit deze serie ontstond door een verhaal van een oma aan haar kleinkind, dat hij in het Watersnoodmuseum hoorde. Dat was 'De stalen kooi', gemaakt van staal, brons en koper en dat een huisje laat zien in het wassende water. Vanaf eind mei was er in Caisson 3 een selectie van zijn watersnoodpenningen te zien. Zij tonen zijn creatieve verbeeldingen van de verhalen die hij door de jaren heen van zijn vader en moeder hoorde over de ramp en ideeën opgedaan al toerend door het Thoolse landschap. Bij de tentoonstelling werd een catalogus met de penningobjecten gepubliceerd.

OPENING TENTOONSTELLING JASPERSE

OKTOBERLEZINGEN

Ook dit jaar haakte het Watersnoodmuseum met zijn programmering aan op de Maand van de Geschiedenis, die altijd in oktober wordt gehouden. Het thema was Opstand, voor dit museum niet het meest voor de hand liggende onderwerp. Toch paste het wonderwel bij de lezing over geschenkwoningen.

Voor Janny Lock (Giesendam, 1949) behoort de watersnoodramp tot haar vroegste herinneringen. Veel later, tussen 1999 en 2008 woonde zij in een geschenkwoning. Toen bleek dat er heel weinig over deze woningen was vastgelegd, ging zij zelf op onderzoek uit. Dat leidde tot verschillende artikelen en, in 2018, tot de uitgave 'Huizen van hout, Woningen geschonken na de watersnoodramp', het derde deel in de Uitgavereeks van het Watersnoodmuseum.

Armoedig
Hoewel de toekenning van de houten woningen niet tot opstand leidde, waren lang niet alle mensen blij zo'n woning te krijgen. Een houten woning werd als armoedig beschouwd, oncomfortabel en on-Nederlands. Bovendien waren lang niet alle huizen gebouwd volgens tekening, wat leidde tot problemen. Jaren later, toen woningbouwcorporaties dergelijke woningen wilden slopen, ontstond er juist opstand omdat de bewoners ze wilden behouden. Tijdens de Maand van de Geschiedenis hield de schrijfster een lezing over de geschenkwoningen. Kinderen tussen de 4 en 13 jaar konden een kunstworkshop volgen over de geschenkwoningen en zelf aan de slag gaan om een eigen geschenkwoning te maken.

Ramphulpverlening Rode Kruis
Ook in oktober, maar los van het thema, hield de afdeling Zeeland van het Rode Kruis een lezing over de ramphulpverlening toen en nu. De rol van het Rode Kruis na de ramp was niet te onderschatten. En nog steeds zijn deze hulpverleners vaak als een van de eersten in een rampgebied aanwezig. Zo ook nadat orkaan Irma in 2017 over Sint-Maarten raasde. De lezing ging in op de hulpverlening en blikte terug op terug op de hulpverlening in 1953.

Hoogwaterbeschermingen
Bas Jonkman, hoogleraar Waterbouw aan de TU Delft, is een goede bekende voor het Watersnoodmuseum en de vaste bezoekers. Hij hield een lezing over oplossingen voor hoogwaterbescherming wereldwijd. Veel kustgebieden in de wereld lopen kans op overstromingen door stormvloeden, tropische stormen en andere gevaren. Jonkman vertelde hoe verschillende regio's – Nederland, de Baai van Tokyo en Texas – omgaan met kustgevaren en bezig zijn met de ontwikkeling en realisatie van overstromingsrisico reductie systemen.

Watersnoodramp op penningen
Sjaak Jasperse, handwerksman en medailleur, ontwierp een serie watersnoodpenningen. Over zijn eigentijdse ontwerpen en zijn inspiratie tot deze serie hield hij in oktober een lezing in het Watersnoodmuseum.

GERED EN LEEG, PENNING VAN JASPERSE

DOCUMENTAIRE

STORMVLOED IN DE SCHELPHOEK

Het buurtschap Schelphoek, 21 gezinnen groot bij het dorp Serooskerke, spoelde in de rampnacht volledig weg. Overlevenden moesten lang wachten op hulp die uiteindelijk niet voor iedereen op tijd kwam. Regisseur Tjeerd Muller, die vaak op Schouwen-Duiveland verblijft, nam dit buurtschap en zijn bewoners als onderwerp voor zijn nieuwste documentaire. Hij noemt zijn film een 'ode aan de menselijke veerkracht'.
Zo spelen acteurs de rampnacht van het gezin Blom na. De zoontjes Peter en Cornelis overleven de ijskoude nachten op de dijk niet. De kinderen Blom die na de ramp zijn geboren, vertellen hun kant van het verhaal. En na 65 jaar ontmoeten zij 'hun' redders – want zoals de dochter het verwoordt – als hun ouders niet gered waren, zouden zij er ook niet zijn geweest.

Het Watersnoodmuseum was een van de partners bij de totstandkoming van de documentaire. De film ging op 12 september in première bij het jaarlijkse filmfestival Film by the Sea in Vlissingen. In oktober gaf de regisseur een lezing in het museum over de realisatie van de documentaire en konden de bezoekers de film zien.

SORTEREN VAN GESCHONKEN OBJECTEN

FAUTEUIL UIT DE JAREN 50

ZOEKACTIE AUTHENTIEKE ELEMENTEN

Eind 2018 initieerde het Watersnoodmuseum een zoekactie naar enkele meubelstukken uit de jaren '50. Het doel was onder meer de Deense geschenkwoning in Caisson 3 geheel naar de stijl uit die jaren in te richten.

De Deense geschenkwoning wordt onderdeel van de Jeugdwatersnoodmuseum, een interactieve route voor kinderen door het museum die in 2019 wordt gepresenteerd. Behalve meubelstukken zocht het Watersnoodmuseum onder andere een toilet, een waterreservoir, dubbele kozijnen en een meter van de kachel.
Daarnaast was er bijvoorbeeld vraag naar houten kinderstoeltjes en -tafeltjes of houten schoolbankjes en kleinere objecten zoals oude atlassen en boeken. Ook schoeisel en kleding uit het Rampenfonds waren welkom.
Op www.watersnoodmuseum.nl/zoekactie staat een lijst met gezochte (en al ontvangen) voorwerpen.

HET VIJFDE CAISSON

Eind 2018 liet het Watersnoodmuseum weten dat het een voorlopig koopcontract had getekend voor het naastgelegen, voormalig restaurant De Vierbannen.

Met de aankoop van het pand, dat meteen de naam het Vijfde Caisson kreeg, wil het museum versneld invulling geven aan de functie van Nationaal Kenniscentrum en de groei van het aantal bezoekers beter opvangen. Zo is de koffiehoek niet berekend op de groei, terwijl het buurpand uitstekend als brasserie kan dienen.
Er is steeds vaker behoefte aan zalen voor bijeenkomsten, al dan niet in combinatie met museumbezoek of andere arrangementen. Ook daarin kan het Vijfde Caisson voorzien. Een deel van de staf kan worden gehuisvest in het nieuwe pand. De ruimtes die vrijkomen in het museum, worden nieuwe presentatieruimtes.

Begin 2019 slaagde het Watersnoodmuseum erin de financiering rond te krijgen en mocht het zich per 31 januari eigenaar van het gebouw noemen.

HET VIJFDE CAISSON

65.000STE BEZOEKER

100.000STE BEZOEKER

ONGEKENDE BEZOEKERSAANTALLEN

In augustus mocht het Watersnoodmuseum de 65.000ste bezoeker ontvangen. Gezien de herdenking 65 jaar na de ramp was dat een aantal om bij stil te staan.

Marleen Joustra uit Apeldoorn was deze bijzondere bezoekster. Zij bezocht het Watersnoodmuseum samen met haar man. Behalve een verrassingspakket kreeg het echtpaar vanwege het bijzondere herdenkingsjaar een arrangement ‘De Delta op Hoog Niveau’ aangeboden. Dat is een rondvlucht voor twee personen over het in 1953 getroffen gebied vanaf vliegveld Midden-Zeeland.

Honderdduizend
Ruim vier maanden later passeerde het Watersnoodmuseum voor het eerst in zijn zeventienjarige geschiedenis de bijna magische grens van 100.000 bezoekers. Dat gebeurde op 27 december. Petra Meijer uit Huizen bezocht die dag met haar man, kinderen en ouders het Watersnoodmuseum. Ook dit gezin werd verrast met cadeaus, bloemen, een rondvlucht voor twee personen en een schoolbezoek voor de schoolklas van de oudste twee kinderen.

Uitzonderlijk succesvol
Het mooie bezoekersaantal betekent een groei van 20 procent ten opzichte van 2017 en bijna een verdubbeling met vijf jaar geleden (54.000 bezoekers). Overigens zijn de 1.200 bezoekers van de pop-up tentoonstelling van Johannis de Rijke in Colijnsplaat niet meegeteld. Het was dan ook een uitzonderlijk succesvol herdenkingsjaar dat mede door alle activiteiten en alle media-aandacht brede belangstelling kreeg.

WATERPROFESSIONALS UIT MYANMAR

In 2018 ontving het Watersnoodmuseum 650 groepen. Één daarvan was een delegatie van tien waterprofessionals uit Myanmar, die onder leiding van medewerkers van Deltares Zee- en Kustsystemen in augustus het museum bezocht.

De delegatie was op studiereis in Nederland om meer te leren over de wijze waarop Nederland omgaat met waterbeheer en watermanagement. Onder de deelnemers waren vertegenwoordigers van het Directorate of Water Resources and Improvement of River Systems en van een aantal universiteiten. Deze groep bezocht het museum onder leiding van medewerkers van Deltares Zee- en Kustsystemen.

Deltares heeft een softwareprogramma ontwikkeld ten behoeve van waterbeheer en de delegatie volgde een cursus in het gebruik van dit programma. Ook wilde zij leren van de expertise van Deltares op het gebied van irrigatie. Het doel is de overvloed aan water tijdens het regenseizoen te bufferen om dit in de droge periode te kunnen gebruiken.

Samenwerkingspartner
Deltares is een samenwerkingspartner van het Watersnoodmuseum en organiseerde de excursie naar zowel het museum als naar het Keringshuis bij de Maeslantkering. Onderweg reed de bus langs andere voorbeelden van de Deltawerken zoals de Oosterscheldekering en de Haringvlietsluizen.

Het verhaal over de watersnoodramp van 1953 is universeel, want nog steeds zijn er overal in de wereld watersnoden. Samen met Deltares, dat moderne technieken voor waterbeheer en watermanagement ontwikkelt, zorgt het Watersnoodmuseum voor de verbinding.

DELEGATIE UIT MYANMAR

DE VRIENDEN WILLEN GRAAG VERJONGEN

Ook een museum heeft behoefte aan vrienden. Het Watersnoodmuseum heeft er ruim vijfhonderd en dat aantal groeit gestaag.

De Stichting Vrienden van het Watersnoodmuseum werkt onafhankelijk van het Watersnoodmuseum en stelt zich tot doel het museum te ondersteunen in zijn activiteiten. Dat doet zij door Vrienden (donateurs) te werven tijdens de jaarlijkse Open Dag en bij andere publieksactiviteiten. Vriend kun je worden door jaarlijks minimaal 25 euro bij te dragen. Voor dat bedrag krijgt elke Vriend een vriendenkaart waarmee hij of zij een jaar lang gratis toegang krijgt tot het museum, inclusief een introducee.

Vrienden krijgen ook uitnodigingen voor activiteiten en excursies en zij ontvangen de digitale nieuwsbrief van het Watersnoodmuseum. Op de derde zaterdag van september is er de jaarlijkse Vriendendag met een lezing. In 2018 luisterden zo'n honderd belangstellende Vrienden naar ing. M.I. Platschorre. Hij hield een lezing met de titel 'Zitten we echt wel veilig als er een superstorm zou komen'.

Met de giften van de vrienden kan de stichting elk jaar het Watersnoodmuseum museaal ondersteunen met een fors bedrag. In dit jubileumjaar was de royale gift bestemd voor de ontwikkeling van het Jeugdwatersnoodmuseum dat in 2019 opende.
Deze ondersteuning ligt in het verlengde van de intentie van Stichting Vrienden Watersnoodmuseum om naar verjonging van het Vriendenbestand te streven.

TENTOONSTELLING 65 SCHENKINGEN

JEUGDWATERSNOODMUSEUM

TERUGBLIK OVERIGE MOMENTEN 2018

KINDERACTIVITEITEN IN DE VAKANTIE PERIODES

BIJEENKOMST 65 SCHENKINGEN EN MIEP VAN RIESSEN

STAND HISTORY IN CONCERT

90.000 BEZOEKERS

HET JAARLIJKSE VRIJWILLIGERSUITJE

INSPIRATIECENTRUM IN RENESSE, OBJECTEN UIT HET WATERSNOODMUSEUM

FACTS EN FIGURES 2018

Totaal aantal bezoeken:	100.881
Vrijwilligers:	135
Betaalde staf:	13 werknemers, in totaal 7,75 fte

Bestuur

Karla Peijs	voorzitter
Rein van der Kluit	vicevoorzitter
Ton Brandenbarg	secretaris tot 1 september 2018
Joop Roes	penningmeester
Eva Kuit	bestuurslid
Job van de Sande	bestuurslid
Hein van der Loo	bestuurslid

Per september 2018 is Hermineke van Bockxmeer toegetreden tot het bestuur en heeft zij de plek van Ton Brandenbarg overgenomen.

Giften, donaties en projectsubsidies
BankGiroLoterij € 600.000
Structurele subsidies € 75.000
Overige giften en bijdragen € 339.933
Vooruit ontvangen investeringssubsidies € 395.000

Stichting Vrienden van het Watersnoodmuseum
Het Watersnoodmuseum heeft een vriendenstichting die het museum op verschillende manieren ondersteunt. De Stichting Vrienden organiseert voor de donateurs onder meer de jaarlijkse Vriendendag in het museum.

Deze stichting functioneert geheel zelfstandig. Informatie is te verkrijgen bij de secretaris Dim Mooijaart, 078-8424817 of vrienden@watersnoodmuseum.nl.

BEKNOPT FINANCIEEL JAARVERSLAG 2018

Staat van baten en lasten	**Werkelijk** 2018 €	**Begroting** 2018 €	**Werkelijk** 2017 €
OMZET			
Baten	1.363.277	1.182.280	960.539
Directe kosten	418.544	128.133	158.929
	944.733	**1.054.147**	**801.610**
KOSTEN			
Personeelskosten	431.906	440.000	411.194
Huisvestingskosten	74.930	65.000	59.240
Inventariskosten	28.150	48.000	16.448
Voorlichting en verkoopkosten	43.319	100.000	74.695
Algemene en kantoorkosten	56.074	62.000	50.341
Tentoonstellingsbudget/ activiteiten	19.060	50.000	38.313
Budget Digitaal museum	23.885	50.000	14.143
Nationaal Kennis- en Herinneringscentrum	20.155	50.000	31.064
Oral History	13.951	15.000	
Kosten overige		6.250	
Dotatie groot onderhoud	15.620*	15.620	
Afschrijvingskosten	133.475	127.000	17.869
	844.905	**1.028.870**	**713.307**
Resultaat voor financiële baten en lasten	99.828	25.277	88.303
Rentebaten en soortgelijke baten	1.761	2.000	1.093
Rentelasten en soortgelijke lasten	8.569	230.00	6.684
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	**93.020**	**4.277**	**82.712**

* Wordt jaarlijks toegevoegd aan het groot onderhoud

BankGiro Loterij

VSBfonds, iedereen doet mee

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

PRINS BERNHARD CULTUURFONDS
De kunst van het geven

Provincie Zeeland

bpd cultuurfonds

Provincie Noord-Brabant

ZABAWAS

provincie ZUID HOLLAND

Van Oord
Marine ingenuity

Gemeente Schouwen-Duiveland

Rabobank

MET DANK AAN ONZE PARTNERS 2018

BankGiro Loterij
Ministerie Infrastructuur & Waterstaat
Provincie Zeeland
Provincie Noord-Brabant
Provincie Zuid-Holland
Gemeente Schouwen-Duiveland
VSBfonds
Prins Bernhard Cultuurfonds
BPD Cultuurfonds
Stichting Zabawas
Van Oord
Rabobank

Afval Service Zeeland
AMZ
Boogaard Grondwerken BV
Budelpack Poortvliet B.V.
B&B het Hooge Huis
Deltacommissaris
Deltares
Dutch & Japanese Trade Federation
Familiefonds Hurgronje
Frits Lensvelt Stichting
Gemeente Cromstrijen
Gemeente Goeree-Overflakkee
Gemeente Kapelle
Gemeente Leeuwarden
Gemeente Nissewaard
Gemeente Noord-Beveland
Gemeente Reimerswaal
Gemeente Steenbergen
Gemeente Tholen
Hitachi Construction Machinery Europe NV
Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut
Koninklijke Zeelandia Groep B.V.
KPMG Meijburg &co
Ministerie van Defensie
NTR SchoolTV
Nutsfonds Zierikzee
Rabobank Oosterschelde
Rabobank Walcheren
Rabobank Zeeuws-Vlaanderen
Rotary Foundation
Rotary Zierikzee
Sourcy
St. Mondiale Bewustwording
Stichting Colijnsplaat
Stichting Johannis de Rijke
Stichting Renesse
Teenstra Foundation
Unie van Waterschappen
Vrienden van het Watersnoodmuseum
Waterschap Brabantse Delta
Waterschap Hollandse Delta
Waterschap Scheldestromen
Yara Sluiskil
Zeelandia Cultuurfonds

HERDENKING 1 FEBRUARI, KRANSLEGGING

OPENING CAISSON 4

HERDENKING 1 FEBRUARI, PLAATSING VAN DE ZANDZAKKEN